

8. Ковалюк О.М. Контроль витрат на виробництво молочної продукції в системі управлінського обліку в Україні / О.М.Ковалюк, О.А.Колібаба // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: вісник національного університету "Львівська Політехніка" – Львів: Видавництво Львівської політехніки. – 2014. – №794. – с.263-267.

9. Колібаба О.А. Критичні точки контролю виробничих витрат молокопродукції / О.А.Колібаба // Вісник Тернопільського національного економічного університету. Науковий журнал – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – С.172-179.

10. Полікарпова О.С. Особливості впровадження управлінського обліку на основі "центрів відповідальності" / О.С.Полікарпова // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2013. - №4(66). – С.97-100.

11. Технологическая линия производства творога. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.znaytovar.ru/s/Tehnologicheskaya liniya_proizvod4.html.

12. Атамас П.Й. Управлінський облік: 2-ге вид. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.

Стаття надійшла до редакції 21.09.2015р.

Рекомендовано до друку д.е.н., проф. Чукаєвою І.К.

УДК 657.8:004

КОМУНІКАЦІЙНІ КОМПОНЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Муравський В. В.

Тернопільський національний економічний університет, вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, Україна, 46020, e-mail: vvmur@gmail.com

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність розгляду комунікаційних компонентів облікової політики для ефективного управління підприємством. Метою дослідження є аналіз впливу елементів облікової політики на комунікаційні процеси в управлінні підприємством. Завданням є вибір елементів облікової політики підприємства, які впливають на організацію облікових комунікацій на підприємстві. Методи аналізу і синтезу використані для структурування предметної області дослідження на основі ідентифікації та формалізації комунікаційних компонентів облікової політики в контексті управління підприємством. Доведено доцільність формування облікової політики з орієнтацією на організацію комунікаційних каналів передачі облікової інформації. В результаті проведеного дослідження обґрунтовано особливості формування комунікаційної облікової політики через призму виділення її організаційного, технічного, методичного рівнів фінансового, управлінського обліку та податкових розрахунків.

Отриманий результат буде корисним для застосування суб'єктами господарювання усіх організаційно-правових форм та галузей діяльності. Результат дослідження має теоретичну і практичну цінність в частині обґрунтування необхідності складання оптимальної моделі облікової політики для сучасних підприємств.

Ключові слова: облікова політика, облікові комунікації, комунікаційні канали, організація обліку, методика обліку, технологія обліку.

Аннотация. В статье обосновано необходимость рассмотрения коммуникационных компонентов учетной политики для эффективного управления предприятием. Целью исследования является анализ влияния элементов учетной политики на коммуникационные процессы в управлении предприятием. Задачей является выбор элементов учетной политики предприятия, которые влияют на организацию учетных коммуникаций предприятий. Методы анализа и синтеза использованы для структурирования предметной области исследования на основе идентификации и формализации коммуникационных компонентов учетной политики в контексте управления предприятием. Доказана целесообразность формирования учетной политики с ориентацией на организацию коммуникационных каналов передачи учетной информации. В результате проведенного исследования обосновано особенности формирования коммуникационной учетной политики через призму выделения ее организационного, технического, методического уровней финансового, управленческого учета и налоговых расчетов.

Полученный результат будет полезным для применения субъектами хозяйствования всех организационно-правовых форм и отраслей деятельности. Результат исследования имеет теоретическую и практическую ценность в части обоснования необходимости составления оптимальной модели учетной политики для предприятий.

Ключевые слова: учетная политика, учетные коммуникации, коммуникационные каналы, организация учета, методика учета, технология учета.

Annotation. The communications components of accounting policy are justified for effective management of the enterprise in the article. The aim of the research is to analyze the influence of accounting policy elements on the communications processes in management. The task is to select elements of accounting policy that influence on accounting communications organization. Methods of

analysis and synthesis used to structure the substantive research-based identification and formalization of the of communication components of accounting policy in the context of management. Expediency proved to generate significant accounting policies of communication organization oriented the reliable information. The study highlights the forming of the communications accounting policy through the prism of selection of it organizational, technical, methodical levels in financial, administrative accounting and tax calculations. This result will be useful for application in entities of all legal forms and fields of activity. The result of the study has theoretical and practical value in terms of selection of optimal features models accounting policy for enterprises.

Keywords: accounting policies, accounting communications, communication channels, organization of accounting, method of accounting, accounting technology.

Вступ. Облікова політика регламентує варіативну складову бухгалтерського обліку на підприємстві, встановлює порядок обробки облікової інформації. Важливим етапом опрацювання облікової інформації є її передача між відправником та одержувачем. На облікову політику покладаються завдання щодо забезпечення своєчасності комунікаційного процесу через регламентацію комунікаційної мережі. Оперативність інформаційних трансакцій забезпечує прийняття управлінських рішень ще до завершення або одразу після виконання факту господарської діяльності. Низька якісна характеристика облікових даних у зв'язку з недосконалістю облікової політики може призвести до хибних управлінських рішень, як наслідок, до економічних втрат підприємства.

Причиною економічних дисбалансів може бути слабкий рівень інформаційної безпеки підприємства. Через відсутність в обліковій політиці прописаних прав доступу та кодування облікових даних може виникнути ймовірність потрапляння інформаційних ресурсів до небажаних осіб чи інституцій. Можливе порушення комерційної таємниці через прогалини в комунікаційній мережі.

Аналіз сучасних досліджень та публікацій. Наукові напрацювання стосовно відображення комунікаційних процесів в обліковій практиці містяться у праці М.С. Пушкаря та М.Т. Щирби, у якій обґрунтовано концепцію облікової політики з виділенням методологічних, технічних та організаційних елементів фінансового, управлінського та стратегічного обліку [1, с. 114-168]. Врахування умов діяльності та багатоаспектності обліку на підприємствах різних організаційно-правових форм при формуванні комунікаційних процесів здійснено М.О. Бляхарчуком [2, с. 46-47]. І. Колос розроблено проект внутрішнього регламентного документа – Положення про облікову політику, яке містить структурні розділи: «Загальні положення», «Організація обліку», «Методичні засади фінансового обліку», «Методичні засади управлінського обліку», «Методичні засади податкового обліку», «Методичні засади обліково-аналітичного забезпечення», «Технологія обліку і обліково-аналітичного забезпечення», «Відповідальність осіб за організацію бухгалтерського обліку», у кожному з яких розглядаються комунікаційні процеси [3, с. 43-50].

З позиції бухгалтерського обліку комунікації досліджувалися М.С. Пушкарем, який наголошує на необхідності поряд з чисто обліковими процедурами збору і обробки інформації виділяти нову процедуру – доведення інформації до споживача в обліковій політиці [4, с.63]. Крючковим В.Г. здійснено дослідження комунікаційної взаємодії елементів обліково-податкової системи в обліковій політиці [5, с. 94]. У працях О.А. Лаговської доводиться необхідність формування окремої комунікаційної облікової політики на мікро та макрорівнях [6, с. 169]. Натомість Н.А. Єрмаковою [7, с. 41] досліджувалася специфіка комунікаційних процесів в обліковій політиці управлінського обліку.

Дефініція «облікова політика» визначена Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» як сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [8]. У міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» під обліковою політикою розуміється сукупність принципів, основ, домовленостей, правил та практики, що застосовуються підприємством при складанні та поданні звітності [9, с. 2]. У визначеннях поняття згадується процес подання звітної інформації, що є індикатором важливості облікових комунікацій разом з процедурами формування звітності у системі обліку.

Проте, системні дослідження щодо відображення комунікаційних процесів в обліковій політиці практично відсутні. Фрагментарні наукові напрацювання у напрямку реалізації комунікацій в системі обліку не дозволяють оцінити масштабність впливу комунікаційних організаційних чинників на елементи облікової політики підприємства.

Мета дослідження. Мета статті полягає у відображенні комунікаційних процесів в обліковій практиці підприємства. Розкриття мети дослідження передбачає дослідження завдань, процедур, впливу комунікаційних чинників, організаційних, технічних та методичних складових облікової політики через призму організації комунікаційних процесів у фінансовому, управлінському обліку та податкових розрахунках.

Висвітлення основного матеріалу дослідження. Комунікаційна облікова політики підприємства є сукупністю принципів, методів та процедур, спрямованих на налагодження ефективних комунікацій облікового типу на внутрішньосистемному, міжсистемному та зовнішньому рівнях. Метою облікової політики, яка стосується облікових комунікацій є сприяння забезпеченню комунікаційного процесу, виходячи з особливостей функціонування підприємства.

Облікова політика комунікаційного спрямування повинна виконувати наступні завдання:

- створення належних умов для ефективної комунікаційної взаємодії на всіх рівнях інформаційного обміну системи обліку та управління;
- забезпечення зрозумілості облікового повідомлення при передачі його від відправника до одержувача;
- мінімізацію інформаційних шумів та викривлень облікових даних;
- організацію комунікаційних каналів передачі прямої та зворотної інформації;
- забезпечення інформаційної безпеки підприємства для попередження порушення комерційної таємниці через незахищені облікові комунікації;
- уникнення інформаційної асиметрії через забезпечення рівноправного та повного доступу усіх зацікавлених осіб до облікових даних.

Для досягнення поставлених завдань підприємство має право використовувати специфічні процедури:

- розподіл та координацію функціональних обов'язків щодо обробки та передачі даних між обліковими фахівцями;
- формування універсальних облікових повідомлень задля забезпечення оптимального сприйняття інформації її одержувачем та мінімізацію виникнення явищ дублювання, викривлення, шумів, бар'єрів в облікових комунікаціях;
- вибору типу комунікаційної мережі, в рамках якої інформаційно взаємодіють системи обліку, аналізу, контролю та управління; каналів облікових комунікацій, самостійно створених, загальнодоступних чи запропонованих відповідними інституціями;
- обмеження права доступу та функціональних прав в комунікаційному процесі задля попередження витоку конфіденційної інформації.

Комунікаційні компоненти облікової політики реалізуються через призму її організаційного, технічного і методичного аспектів у фінансовому, управлінському обліку та податкових розрахунках. На вибір облікової політики здійснюють вплив певні організаційні чинники комунікаційної природи (табл. 1).

Таблиця 1 - Вплив комунікаційних чинників на вибір облікової політики

№ з/п	Чинники, які впливають з комунікаційних процесів на підприємстві	Вплив на комунікаційні елементи облікової політики					
		Організаційні аспекти	Технічні аспекти	Методичні аспекти	Фінансовий облік	Управлінський облік	Податкові розрахунки
1.	Форма власності та організаційно-правова форма	+	+	+	+	+	+
2.	Сфера діяльності	+	+	+	-	-	+
3.	Структура управління підприємством	+	-	-	+	+	-
4.	Розмір діяльності та чисельність працівників	+	+	-	-	-	+
5.	Ступінь самостійності в прийнятті управлінських рішень	+	-	-	+	+	-
6.	Наявність технічного та програмного забезпечення	+	+	-	-	-	-
7.	Рівень знань та вмінь облікового персоналу	+	+	+	+	+	+
8.	Наявність комунікацій з іноземними контрагентами	-	-	+	+	-	-

Організаційний аспект облікової політики пов'язаний в першу чергу з розробкою посадових інструкцій працівників бухгалтерії. Обов'язкової регламентації потребують обов'язки та права кожного облікового працівника щодо обробки інформації. Вказуються часові та змістові характеристики облікових даних. За працівником закріплюється відповідальність щодо своєчасності виконання обліково-контрольних процедур та передачі їх результатів наступним користувачам.

Таким чином, увесь обліковий процес розподіляється між відповідальними особами на послідовні етапи. Важливим є відображення в обліковій політиці функціональних дій персоналу у випадку потрапляння однотипної змістової інформації. При надходженні облікових даних необхідно ідентифікувати зміст повідомлення, конкретного працівника, відповідального за обробку даних.

За своєю суттю така регламентація досить схожа до складання графіків документообігу, коли інформація, відображена у документі певної форми, передається від одного фахівця іншому. Працівник використовує інформацію, або виконує процедури обробки, трансформуючи дані для подальшого споживання іншою особою. За умов електронної обробки облікової інформації немає сенсу відображати в обліковій політиці графіки документообігу у формі традиційних комунікаційних каналів. Дані, потрапляючи в інформаційний простір підприємства, одразу надаватимуться особі, відповідальній за їх обробку.

Чітка регламентація інформаційно-комунікаційних функцій працівників в обліковій політиці також доповнюється фіксацією суб'єкта, що здійснює облік (власник, керівник, бухгалтер, бухгалтерія, стороння фізична особа, аутсорсингова юридична особа, аудиторська фірма), форми побудови (централізована, децентралізована, комбінована) та типу організаційної структури облікового апарату (лінійна, лінійно-штабна, функціональна та інші). Вибір організаційних складових облікової політики обґрунтовується видом комунікацій, які типові для конкретного підприємства.

При відображенні технологічних компонентів облікової політики перш за все необхідно перерахувати перелік програмного забезпечення, яке застосовується для автоматизації обліку. Програми від декількох виробників характеризуються різними внутрішніми комунікаціями. Іншим є спосіб комунікації з обліковим фахівцем через функціональне меню та схема передачі облікової інформації між компонентами програми. Знання автоматизованих облікових процедур та вміння роботи з інтерфейсом програми визначає професійний рівень фахівця з обліку.

Обраний програмний комплекс визначає форми первинних документів, які використовує підприємство. Як наслідок, в обліковій політиці доречно вказувати лише ті форми первинних документів, які не пропонує типова конфігурація комп'ютерної програми. Якщо підприємство потребує удосконалення готової програми або замовляє виготовлення індивідуального програмного забезпечення для формування унікальних документів, то їх форми доцільно вказувати в обліковій політиці. При використанні стандартних програмних комплексів відображення в обліковій політиці форм первинних, накопичувальних та звітних документів втрачає сенс.

Натомість, доцільно скласти графік автоматичної розсилки інформації про новачі в діяльності підприємства, управління, бухгалтерського обліку тощо. Кожному працівнику у заданий проміжок часу на робоче автоматизоване робоче місце повинна надсилатися інформація. Необхідно сформулювати список посадових осіб, з відображенням часових рамок, змісту облікового повідомлення та відповідальністю за неналежну реакцією на отримані дані.

Обов'язково в обліковій політиці необхідно вказувати методику забезпечення інформаційної безпеки. Для недопущення витоку конфіденційних даних складається таблиця прав доступу кожного працівника до облікової інформації. Непотрібну для виконання функціональних обов'язків інформацію доцільно заборонити до публічного огляду. Програмні продукти для автоматизації обліку здатні обмежувати також функції щодо створення, проведення, редагування та видалення облікових записів, що може бути корисним для контролю за інформаційними правопорушеннями на підприємстві. Важливою є процедура селекції захищених каналів комунікації, які пропонуються на вибір керівництву. Пріоритетними є комунікації, розроблені державними органами, професійними виробниками програмного забезпечення, аудиторськими фірмами тощо.

Методичні положення облікової політики підприємства відображають варіативність вибору елементів методу обліку для формування оптимального фінансового результату та зручності реалізації облікових функцій працівниками підприємства. Формуючи облікову політику, підприємство обирає альтернативні принципи, методи та процедури обліку так, щоб достовірно відображати фінансовий стан і результати діяльності. Методичний рівень облікової політики відображає трансформацію внутрішньосистемних комунікацій, які реалізуються у формі передавання інформації між методичними прийомами обліку. Залежно від того, який альтернативний варіант обліку підприємство зафіксує в обліковій політиці, зміниться і порядок поетапного опрацювання облікових даних та їх передача до наступного етапу обробки чи користувача.

Вплив зміни елементів методичного рівня облікової політики на комунікаційні процеси на підприємстві подано у табл. 2.

Інші елементи облікової політики, які мають варіативну складову, такі як: поріг суттєвості об'єктів обліку, періодичність відображення відстрочених податкових активів і зобов'язань, перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів, вартісна межа віднесення об'єктів обліку до складу необоротних, залишаються інертними по відношенню до облікових комунікацій та жодним чином не впливають на зміну комунікаційних каналів на підприємстві.

Методичний аспект облікової політики фінансового обліку пов'язаний з необхідністю застосування міжнародних стандартів фінансової звітності на підприємствах різних організаційно-правових форм діяльності. Зовнішні комунікації підприємства, що впливають з його організаційно-правової форми (ПАТ, ПрАТ, ТОВ та інші), визначають порядок передачі облікової інформації зацікавленим користувачем. Для публічного інформування про результати діяльності та фінансовий стан певних підприємств законодавцем передбачено обов'язкове формування зовнішніх комунікацій за методикою, відповідною міжнародним стандартам. Відбувається

державна регламентація комунікаційних каналів з встановленням відповідальності для публічних акціонерних товариств, банків, страховиків, підприємств інших організаційно-правових форм, які здійснюють діяльність за групами: 64 КВЕД ДК009:2010 – надання фінансових послуг, за виключенням пенсійного забезпечення, 65.3 КВЕД ДК 009:2010 – недержавне пенсійне забезпечення, 66 КВЕД ДК 009:2010 – допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування.

Пояснюється обов'язкове формування фінансової звітності за міжнародними стандартами тим, що акціонерні товариства комунікують з великим колом економічних агентів (акціонерів та інвесторів підприємства). Значна кількість користувачів облікової інформації, у тому числі іноземних, вимагає високого рівня регламентації комунікаційних каналів. Аналогічна ситуація з фінансовими установами. Клієнти підприємств з надання фінансових послуг бажають отримувати своєчасну та достовірну інформацію через найбільш надійні комунікаційні мережі. Надійність забезпечується державною регламентацією за міжнародним типом, що дозволить користувачем облікової інформації приймати ефективні управлінські рішення незалежно від країни походження.

Таблиця 2 – Формування облікових комунікацій при виборі альтернативних елементів облікової політики

№ з/п	Елемент облікової політики	Вплив альтернативного методу на облікові комунікації
1.	Метод оцінки вибуття запасів	При виборі ідентифікованого методу необхідне налаштування комунікаційних мереж для передачі інформації про кожну одиницю ТМЦ, що вимагає організацію кількісно-сумового обліку на підприємстві. Застосування ФІФО методу додатково потребує ідентифікації партії надходження ТМЦ, що вимагає організації передачі інформації з місць оприбуткування запасів. Середньозважений метод значно спрощує забезпечення комунікацій на підприємстві без необхідності передачі інформації зі складів та місць зберігання ТМЦ
2.	Порядок обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат	Вибір методу обумовлює необхідність окремої передачі інформації про ТЗВ в обліковий відділ підприємства чи перманентного їх включення у вартість придбаних запасів (послуг) в момент їх придбання
3.	Метод амортизації необоротних активів.	За виробничого методу необхідна організація ефективних комунікацій з місцями виробництва для отримання інформації про кількість виготовленої продукції. Інші методи не потребують залучення додаткових комунікаційних каналів
4.	Застосування класу рахунків обліку 8 та (або) 9	Відображає порядок перенесення даних з одних рахунків обліку на інші. Формує внутрішні міждрахункові комунікації. При використанні класу 9 рахунків обліку необхідне налагодження комунікаційних зв'язків окремо з місць виготовлення продукції, розташування адміністрації чи відділу збуту тощо
5.	Метод обчислення резерву сумнівних боргів	Пов'язаний з налагодженням ефективних комунікацій з контрагентами підприємства, що дозволяє відслідковувати своєчасність та повноту погашення ними дебіторської заборгованості
6.	Метод калькулювання собівартості виготовленої продукції (робіт, послуг)	Вибір нормативного методу чи методу стандарт-кост змінює облікові комунікації у напрямку організації випереджуючих потоків інформації з наступним відслідкуванням відхилень від норм та нормативів. Щонайменше двічі дублюються комунікації, спочатку надсилається прогнозна інформація, а пізніше – уточнююча

За бажанням на підприємствах, які мають комунікації із іноземними контрагентами, можливо також формувати звітність за міжнародними стандартами, що потребує відображення в обліковій політиці. Таким чином, забезпечується комунікаційна зручність та доступність звітної інформації для іноземних суб'єктів господарювання, які також користуються міжнародними регламентами.

При відображенні комунікаційних компонентів управлінського обліку в обліковій політиці врахування потребує організаційні особливості обліку на підприємстві. Специфіка діяльності підприємства впливає на порядок перенесення облікової інформації про витрати діяльності структурних відділів на собівартість продукції (робіт, послуг). Наявність внутрішніх комунікацій між підрозділами побічного, допоміжного та обслуговуючого виробництва доцільно відобразити в обліковій політиці. Можливі наступні методи інформаційного обміну між виробничими підрозділами: прямого розподілу, послідового розподілу, одночасного розподілу, перехресного розподілу витрат тощо, вибір якого потребуватиме організації відповідних комунікаційних каналів.

Також в обліковій політиці необхідно відобразити наявність організаційних структур, виділених на окремий баланс. Наявність самостійних дочірніх фірм значно трансформує облікові комунікації. Досить часто облікові дані не надходять одразу в центральну бухгалтерію, а акумулюються на рівні структурного відділу. Комунікаційні канали первинної інформації оминають певних облікових фахівців і потрапляють до них уже в агрегованій формі. Виникає потреба в консолідації звітності через обмін обліковою інформацією про підсумкові показники діяльності з метою їх взаємного доповнення чи виключення. Таким чином організації потребують перехресні облікові канали для обміну лише звітною інформацією між суб'єктами консолідації. Аналогічно на побудову комунікаційної мережі впливає наявність центрів відповідальності, центрів доходів, центрів витрат, центрів прибутку, центрів інвестицій, що відображаються в обліковій політиці.

Методичні засади податкових розрахунків, що мають місце в обліковій політиці, пов'язані з налагодженням зовнішніх регламентованих комунікацій на підприємстві. Залежно від обраної системи оподаткування можуть змінюватися канали облікових комунікацій з органами фіскальної служби. Чим більше податків та зборів сплачує підприємство, тим складнішою є комунікаційна мережа. Організація облікових комунікацій щодо податкових розрахунків розпочинається з одержання цифрового підпису. Електронний ключ, наданий фіскальною службою, є універсальним ідентифікатором підприємства, яке розпочинає комунікаційний процес.

Найпростішою з позицій налагодження комунікацій є спрощена система оподаткування. Суб'єкти господарювання, які сплачують лише єдиний податок, можуть подавати звітність і по традиційних комунікаційних каналах, тобто поштою або особисто. Такими підприємствами не можуть бути суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей, парі (букмекерське парі, тоталізатор); обміну іноземної валюти; виробництва, експорту, імпорту подакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливо-мастильних матеріалів ємностями менше 20 літрів та діяльність фізичних осіб, пов'язані з роздрібним продажем пива та вин); видобутку, виробництва, реалізації дороговісних металів і каміння (крім виробництва, постачання, продажу ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів і каміння); видобутку, реалізації корисних копалин, крім копалин місцевого значення; фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування; надання поштових послуг (крім кур'єрської доставки) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню); продажу предметів мистецтва та антикваріату; організації торгів виробами мистецтва, предметами колекціонування; організації, проведення гастрольних заходів [10].

У випадку нарахування та сплати ПДВ, підприємства змушені в обов'язковому порядку відправляти інформацію про видані (отримані) накладні в єдину інформаційну базу. Використання повної системи оплати податків потребує наявності ефективних комунікацій, за неналежну організацію яких до підприємства можуть бути застосовані фінансові санкції. Необхідність попереднього перерахування коштів на спеціальний рахунок для наступного нарахування та сплати ПДВ вимагає налагодження також банківських комунікацій.

Схожа ситуація також з митними платежами, про які доречно згадувати в обліковій політиці підприємства. Через комунікаційні мережі можлива попередня реєстрація електронних вантажно-митних декларацій. Забезпечується оперативність інформування фіскальної служби про імпортно-експортні операції. За задумкою облікові комунікації митного призначення сприяють пришвидшенню митного оформлення вантажів, уникненню корупції при перетині кордону країни та забезпечують достовірність обліково-контрольних процедур на підприємстві. Також вибір системи оподаткування впливає на обов'язковість встановлення реєстраторів розрахункових операцій в місцях реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Для передачі облікової інформації після реєстрації факту реалізації можуть використовуватися комунікаційні канали фіскальної служби або мережа інтернет.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, облікова політика підприємства складається з організаційних, технічних та методичних компонентів, які мають безпосередній вплив на комунікаційні процеси підприємства. Найбільш суттєве значення при налагодженні ефективних комунікацій є відображення в обліковій політиці організаційних елементів. Необхідна регламентація функціональних обов'язків щодо обробки і передачі облікової інформації, що дозволяє поділити інформаційний процес на послідовні етапи. Зменшується необхідність в складанні графіків документообігу у зв'язку з автоматичною роздачею облікової інформації посадовим особам відповідно до їх прав (обов'язків) і змістового наповнення облікового повідомлення.

Технічні складові облікової політики відображають програмно-технічне забезпечення обліку на підприємстві, що впливають на обирання комунікаційних каналів (комп'ютерних мереж) та комунікаційну зручність інформаційного діалогу персоналу з програмними комплексами.

Вибір та обґрунтування в обліковій політиці альтернативних методичних прийомів може здійснювати вплив на організацію комунікацій на підприємстві. Зокрема, зміна методів оцінки вибуття запасів, розподілу транспортно-заготівельних витрат, нарахування амортизації, розрахунку резерву сумнівних боргів, калькулювання собівартості продукції, вибору альтернативних рахунків обліку, призводять до значної трансформації облікових комунікацій.

Доцільно відображати в обліковій політиці методику фінансового, управлінського обліку та податкових розрахунків у ракурсі висвітлення комунікаційних процесів на підприємстві.

Налагодження комунікацій у фінансовому та управлінському обліку визначає наявність структурних виробничих підрозділів, відокремлених дочірніх структур, економічних центрів відповідальності, іноземних контрагентів. Відображення комунікаційних каналів в обліковій політиці при податкових розрахунках обґрунтовуються обраною системою оподаткування діяльності підприємства. Збільшення кількості податків змушує підприємство використовувати обов'язкові комунікаційні канали, за неналежності організації яких можливе настання фінансових санкцій. Проте, подальших наукових досліджень потребує методика впровадження комунікаційної облікової політики у діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм, сфери (галузі) діяльності, рівня впровадження комп'ютерно-комунікаційної техніки.

Література

1. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики [монографія] / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 260 с.
2. Бляхарчук М.О. Моделювання облікової політики / М.О. Бляхарчук // Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки. – Міжнародний збірник наукових праць. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ. – 2015. – Випуск 1(5). – Частина 2. – С. 42-50.
3. Колос І. Особливості облікової політики для сучасного підприємства / І. Колос // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 2-3. – С. 41-52.
4. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку: монографія / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 152 с.
5. Крючков В.Г. Теоретико-методологическое исследование современных моделей информационной учетно-налоговой системы и концепция коммуникационного взаимодействия ее элементов / В.Г. Крючков. – М.: Финпресс, 2009. – 112 с.
6. Лаговська О.А. Морфологічний підхід до формалізації комунікаційних зв'язків системи бухгалтерського обліку / О.А. Лаговська. – Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – Ч.2 (21). – С.169-178.
7. Ермакова Н.А. Контрольно-информационные системы управленческого учета / Н.А. Ермакова. – М.: Экономистъ, 2005. – 296 с.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV, зі змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс] / від 16.07.1999 р. № 996-XIV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
9. МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». – Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5223-47>.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2015р.
Рекомендовано до друку д.е.н., проф. Лапко О.О.

УДК 336.2.001.73 (477)

СТАНОВЛЕНИЕ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Орлова В. К., Кафка С. М.

ІФНТУНГ, ул. Карпатская, 15, г. Ивано-Франковск, Украина, 76019, e-mail: oa@iung.edu.ua

Аннотация. Украина отпраздновала двадцать четыре года своей независимости. На протяжении всего этого периода в стране происходит реформа налоговой системы. В статье рассмотрены в хронологической последовательности все этапы этой реформы, выделены первые годы, проанализированы изменения в налогообложении, которые произошли в 1997, 2011, 2014 годах и дана характеристика предложенным моделям налоговой реформы, которые сейчас обсуждаются.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, реформа, модели налоговой реформы.

Анотация. Україна відсвяткувала двадцять чотири роки своєї Незалежності. Протягом усього цього періоду в країні відбувається реформа податкової системи. В статті розглянуто в хронологічній послідовності всі етапи цієї реформи, відокремлені перші роки, проаналізовані зміни в оподаткуванні, які відбулися в 1997, 2011, 2014 роках і дана характеристика запропонованим моделям податкової реформи, які зараз обговорюються.

Ключові слова: податки, податкова система, реформа, моделі податкової реформи.

Annotation. Ukraine celebrated the twenty-four years of its independence. Throughout this period, the country's tax reform takes place. The article describes in chronological order all the stages of this reform, marked the early years, analyzed the changes in taxation that occurred in 1997, 2011, 2014, and the characteristic of the models proposed tax reforms that are being discussed.

Keywords: taxes, tax system reform, tax reform model.

Вступление. Процесс становления и реформирования налоговой системы Украины